

Què és el lleure educatiu i sociocultural?

Des que es va crear, l'any 2001, l'Acellec ha defensat l'existència d'un sector d'activitat econòmica que uneix amb una línia transversal els serveis del que habitualment coneixem com a lleure educatiu i els que provenen de la tradició de l'animació sociocultural.

El lleure educatiu té a Catalunya un origen innegable en l'àmbit associatiu i en el treball voluntari, que van ser artífex d'un model tècnic d'intervenció en els espais i temps de lleure d'infants i joves, vinculat al que genèricament coneixem com a educació no formal. El seu desenvolupament ha sigut paral·lel a un seguit de canvis socioeconòmics al conjunt del país, que han fet sorgir noves necessitats d'atenció a les persones. La conciliació familiar, el progressiu abandonament dels entorns d'aprenentatge comunitaris i l'agudització de desigualtats socials de tot tipus han derivat també en un ampli consens al voltant de la idea que l'educació, eina indispensable de creixement i progrés, transcendeix l'espai estricte de l'escola. Es així com al llarg dels anys hem observat que allò que coneixíem com a lleure educatiu, vinculat inicialment a un segment de població molt limitat, amb uns valors i sensibilitats determinats, ha esdevingut un instrument necessari d'atenció a totes les persones i en tots els àmbits de la vida. És per això que avui parlem del lleure educatiu com **un dret social de caràcter universal**.

D'altra banda, l'eclosió de l'acció pública després de l'enorme paràlisi provocada per la dictadura franquista, va propiciar el desplegament de l'àmbit sociocultural, resultat de la triple conjunció entre les noves polítiques culturals, educatives i socials. La universalització de l'accés a la cultura, els aprenentatges artístics a través de l'experimentació i la participació en l'àmbit comunitari foren un prolífic camp de provatures per a uns nous professionals que, majoritàriament de manera autodidacta, van construir un nou paradigma d'intervenció pública. A mig camí entre la iniciativa privada i el desplegament de la nova administració, es va desenvolupar un model singular d'intervenció que consistia essencialment a trobar camins i espais de participació ciutadana per donar resposta a les necessitats culturals, associatives i de participació social. Els serveis que avui anomenem de cultura de proximitat tenen a veure amb les tasques de mediació per aproximar la ciutadania als serveis i la producció cultural de tot tipus, usen com

a vehicle essencial la participació i l'experimentació, i són **garantia de respecte als drets culturals**.

Una circumstància comuna a l'evolució del lleure educatiu i a la implantació de l'acció sociocultural és el paper de protagonisme que hi ha tingut la petita i la mitjana empresa. En coherència amb el model econòmic preponderant al país, des de mitjans dels anys vuitanta del segle passat, professionals nascuts en el món associatiu, el treball voluntari i la pràctica cultural comunitària es van convertir en emprenedors. Gràcies al seu activisme cívic van observar i preveure les noves necessitats del país en l'àmbit cultural, educatiu i social, i van fer l'aposta agosarada de professionalitzar una activitat que fins al moment era majoritàriament voluntària i lligada al moviment associatiu. L'instrument que van triar va ser el de les petites empreses, caracteritzades per una innegable voluntat de servei públic, lligades a valors com la igualtat, la diversitat i la cooperació, amb plena consciència de fomar part, al mateix temps, de la comunitat educativa i del sector cultural.

Aquests professionals i les seves petites organitzacions lideraren un procés de progressiva professionalització i van posar en el mapa de les polítiques públiques la necessitat d'universalitzar serveis educatius no formals que fins al moment eren patrimoni d'un percentatge molt limitat de la població i propostes de dinamització cultural que mai no havien obtingut reconeixement formal. Per fer-ho, conviuen i comparteixen objectius amb el moviment associatiu, i col·laboren de manera necessària amb l'administració pública.

Després de més de quaranta anys d'evolució podem afirmar que el sector del lleure educatiu i la cultura de proximitat és un espai consolidat d'activitat econòmica, que atén serveis ciutadans de primera necessitat en els àmbits educatiu, cultural i social, amb una vocació constituent de servei públic, que prioritza la qualitat i la correcta atenció al ciutadà per damunt de qualsevol altra consideració, que fa compatibles la rendibilitat econòmica amb la rendibilitat social, que ocupa un amplí ventall de professionals en diferents disciplines, que és font de primera ocupació per a segments de població sensibles com els joves i les dones de mitjana edat i que lliga les seves perspectives de futur a la necessitat creixent d'oferir serveis d'atenció a les persones que contribueixin a garantir els seus drets.